

Status ochrony rysia w Polsce

Historyczny status ochrony gatunku

Ryś do okresu średniowiecza był gatunkiem szeroko rozpowszechnionym na terytorium Polski. W wyniku działalności człowieka tj. przekształcania środowiska i tępienia, zasięg tego drapieżnika zaczął się szybko kurczyć – w końcu XVIII w. ryś nie występował już na terenach na zachód od Wisły, a w ostatnich dekadach XIX w. zasięg jego występowania został ograniczony już tylko do Karpat, Mazur i Puszczy Białowieskiej. Pierwsze prawne zapisy określające ujednolicony status gatunku na terenie całego kraju wprowadzało Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 1927 r. o prawie łowieckim. Rozporządzenie umieszczało rysia na liście gatunków łownych i wprowadzało zakaz polowania przez stosowanie trucizn i pułapek. Z tego też okresu pochodzą pierwsze dane na temat liczebności rysia. Przeprowadzona przez Ministerstwo Rolnictwa w 1928 r. inwentaryzacja gatunku oszacowała populację na terenie międzywojennej Polski na 300 osobników.

Po II wojnie światowej ryś był już bardzo rzadkim gatunkiem. Całoroczny okres ochronny wprowadzono w 1953 r. Rozporządzeniem Ministra Leśnictwa w sprawie czasów ochronnych dla zwierząt łownych. W nowelizacjach rozporządzenia z 1954 i 1955 roku okres ochronny drapieżnika został jednak ograniczony do okresu od 11 lutego do 30 listopada. Wzmoczone polowania w latach 60. ubiegłego wieku doprowadziły do czasowego wytępienia gatunku w Puszczy Piskiej i Nidzickiej. W tym okresie rysie prawie całkowicie zniknęły z Puszczy Białowieskiej. Po ograniczeniu polowań i zwiększeniu liczebności populacji, ponowna eksploatacja gatunku w latach 80. XX w. spowodowała trwające do dziś załamanie się populacji.

Obecny status ochrony gatunku

Objęcie rysia pełną ochroną gatunkową nastąpiło dopiero w roku 1995. *Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 6 stycznia 1995 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt* wpisano rysia na listę gatunków ściśle chronionych. Odrębnym rozporządzeniem z dnia 30 stycznia 1995 r. ryś został definitywnie wyłączony ze spisu dzikich zwierząt łownych.

Po aktualizacji w 2004 r. *Rozporządzenia w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną*, ryś objęty został ochroną ścisłą, jako gatunek wymagający ochrony czynnej. Obowiązujące obecnie rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt nakłada dodatkowo obowiązek wyznaczania 500 m stref ochronnych wokół stwierdzonych miejsc rozrodu rysia, obowiązujących w okresie od 1 kwietnia do 31 sierpnia. Ryś wymieniony jest w Załączniku II i IV Dyrektywy Siedliskowej i Załączniku III Konwencji Berneńskiej. W Polskiej Czerwonej Księdze przypisano mu kategorię zagrożenia NT – gatunek niższego ryzyka, ale bliski zagrożenia.